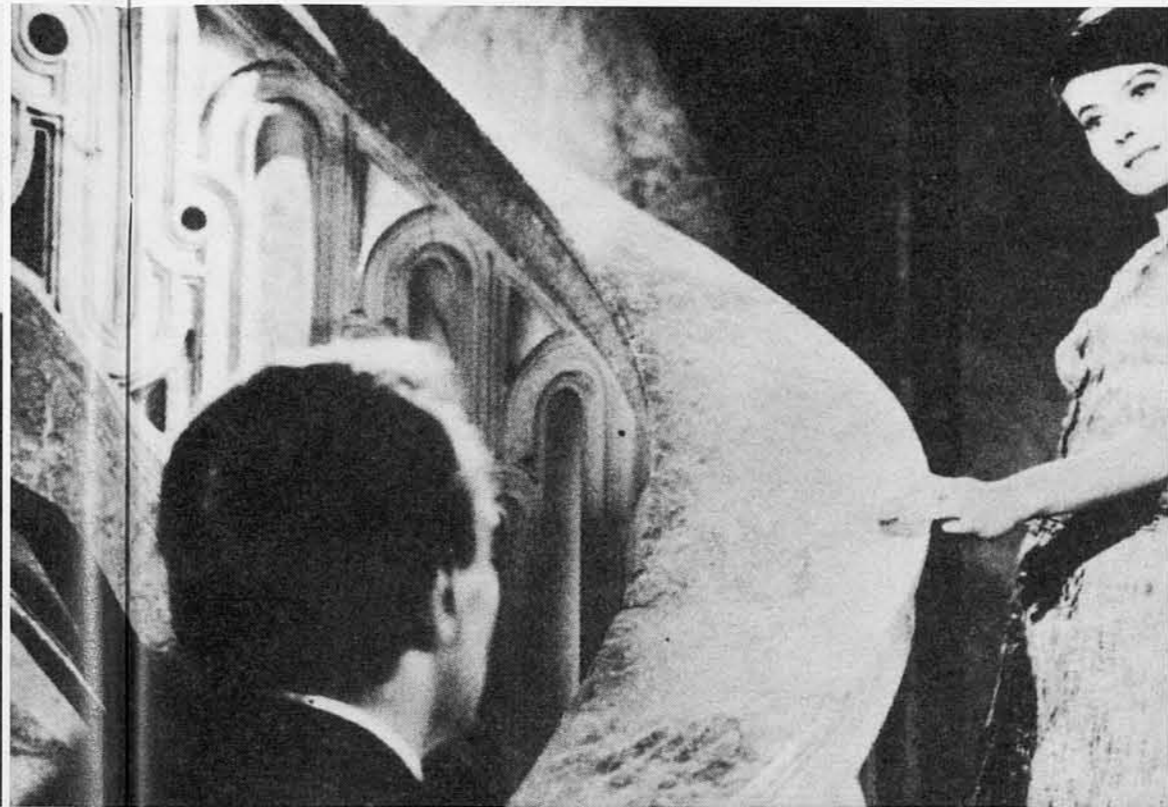

L'any passat, a Marienbad

Durant molts d'anys el Resnais de Hiroshima, mon amour va ser la nostra única trinxera de la resistència, el camí que indicava la sortida del laberint, una possibilitat certa contra la mediocritat regnant (grisa època de Saritas Montiels i Joselitos)

De les velles revistes salvades dels naufragis de la guerra (els interrogatoris, els escorcolls de matinada, els anys de camps de concentració del pare), restaven alguns fulls esgrogueïts a les golfes. Les pàgines de cinema eren de color verd intens o sèpia obscur (el blanc i negre era reservat per als àpats del reis, els viatges dels sobirans de curiosos estats ja desapareguts dels mapes). Apreniem a llegir amb els noms de Paulette Goddard i Charles Chaplin. La Marlene Dietrich de Von Sternberg (*L'Àngel Blau*) no era cap mite especial per servir imperativament en la memòria. Les fotografies de Claudette Colbert en aquella primera *Cleopatra* de Cecil B. De Mile ens obrien les portes a tots els misteris d'Egipte. Infantesa plena d'estranyes civilitzacions de cartró-pedra on sempre hi ha esclaus al capdavant de la piràmide i sàtrapes cruels entestats a conquerir el món. Errol Flynn era un mite entre els pagesos del poble i els grans cartells de coloraines amb *El Capità Blood* o *Robin dels boscos* feien somniar existències allunyades del magre menjar, els milers de rosaris que entelen una joventut perduda entre processons, els discursos menyspreadors dels vencedors.

A començaments dels setanta *La batalla d'Alger* era la pel·lícula per excel·lència, l'experiència d'*Octubre* feta carn. Les aigües més fèrtils foradaven la roca arrencant a cops els cristalls més transparents de la vida i de la mort. El ressò de milícies populars retornant des de l'oblit dels segles.

Brahim Haggjar, perfecta transmutació dels pares quan entraven a Terol.

Era un estiu a una Venècia cridanera, turistes japonesos i nordamericans. Aquella nit cercàrem una placeta oculta prop de la Guideca, enllà del Campanille i la Signoria i els vaporets. Els companys de *Il Manifesto* projectaven *La batalla d'Alger* i les dones del barri preparaven plats d'espagueti per als convidats mentre els exguerrillers de la "Garibaldi", "Antoni Gramsci" o "La Commune" recollien diners per al Vietnam, o la Cuba assetjada pel l'imperialisme, o els presos polítics del franquisme, com saber-ho des d'aquesta altura de la desmemòria mundialitzada. Però a la placeta de la Guideca, entre les sardines torrades dels pescadors del Lido i els espagueti, amb autèntic formatge de Parma, els vuita-mil habitants de la Casbah, les dones al capdavant, es disposaven a conquerir el cel. ■

Miquel López Crespi

El director domina immensitats plenes de silencis, ocultes densitats de la matèria, tot l'apauvament de les passions mentre el comportament dels homes desmenteix promeses i juraments. És molt abans del maig del seixanta-vuit. Von Stroheim, Bergman, Buñuel o Welles fa temps que ens han obert els ulls al món (meravelles d'una realitat transformada per simples jocs de llum, el màgic llenguatge d'ombres i de clarors). Ja sabem que la Brigada Social continua torturant a Astúries o Madrid. Amb dificultats arriben les primeres pel·lícules de Jean-Luc Godard, François Truffaut, Jacques Chabrol o Alain Resnais. Però ara es fa l'obscuritat, som enmig de les aigües calmades i lluminoses d'un món desconegut que de sobte esdevé càntic, majestuós engrandiment de l'esperit, plena objectivitat de la matèria. En el Saló Rialto ens començam a perdre pels llargs tràvel·lins de *L'any passat, a Marienbad*. Un amic comenta com es va rodar *La guerra ha acabat*. Durant molts d'anys el Resnais de Hiroshima, mon amour va ser la nostra única trinxera de la resistència, el camí que indicava la sortida del laberint, una possibilitat certa contra la mediocritat regnant (grisa època de Saritas Montiels i Joselitos).

Potser tot començà amb el Godard de *À bout de souffle*. Ens sobtava la destrucció del muntatge tradicional. Aquelles imatges eren completament diferents del que coneixiem (un pas més endavant del que havien fet els soviètics?). Trigaríem segles a saber que, ajudat per Truffaut i Chabrol, filmava damunt una cadira de rodes fent bocins les lleis cinematogràfiques hol·livudenques. La inestabilitat gràfica d'aquelles pel·lícules casava a la perfecció amb la nostra angoixa de supervivents de l'univers obscur de la dictadura. Ens consideràvem habitants de la tenebrosa *Alphaville*.

Maldàvem per trobar indicis de Marx i Engels en *La Chinoise*. Hi havia molt de nosaltres en aquella lògica antipsicològica i en tantes indescriptibles galàxies fragmentàries. Era el nostre món en derrota que vèiem com avançava per la pantalla destruint la buida estructura narrativa del cinema comercial. Godard era la coherència de la revolta, la fi de qualsevol dogma imposat. Ara, com en les revolucions de veritat, tot seran trampes contra l'establert, carrerons sense sortida. Hi haurà també bocins de pel·lícula en negatiu per amagar qualsevol indicatiu que ens pugui descobrir a l'enemic. Perplexitat dels vencedors davant el retorn de l'oblidada revolució permanent.

Pels passadissos dels nostres cines de barri hi havia encara grans cartells de coloraines anunciant la projecció de *Niagara* o *Riu sense retorn* on una esplendent Marilyn Monroe ens convidava a somniar móns molt allunyats de les cartilles de racionament i dels himnes imperials cantats abans d'entrar a escola. Les mares de Déu a les quals resàvem les nostres oracions nocturnes no eren evidentment les destenyides imatges de guix que guaitaven des de les penombres de les capelles. Només l'Elisabeth Taylor d'*Un lloc en el sol* o la Ingrid Bergman de *Casablanca* aconseguien crear en nosaltres una autèntica atmosfera d'immortalitat, fer creure que existien altres universos possibles, franges de cel blau més enllà dels esvorancs dels murs. Aleshores un mutilat de la guerra (dels vencedors, no en macaria d'altra!) venia pipes i caramells a l'entrada del *Teatro Lírico*, el *Rialto* o el *Baleàr*. A la primera sessió de l'horabaixa, els alumnes que no havíem anat a classe ens mesclaven amb alguns gitanos de la barriada i, posseïts pel desig més ardent, esperàvem la miraculosa aparició d'Ava Gardner o Debbie Reynolds en *Cantant sota la pluja*. Cap matèria, cap dels esforçats professors del col·legi podia competir amb èxit amb el que ens ensenyaven des de la pantalla.

Pierre Courau et Raymond Froment présentent

L'ANNÉE DERNIERE A MARIENBAD

avec Giorgio Albertazzi — Delphine Seyrig — Sacha Pitoëff

Scénario et Dialogue Alain Robbe-Grillet — Réalisation Alain Resnais